

Norges vassdrags- og energidirektorat
Konsesjons- og tilsynsavdelinga
Postboks 5091 Majorstua
0301 Oslo

Bergen, 28.november 2005

Merknad til Småkraft AS sin søknad om bygging av Alsåker kraftverk i Ullensvang herad

Innledning

Naturvernforbundet Hordaland (NVH) viser til mottatt søknad om tillatelse til å utnytte Alsåkerelvi i Ullensvang til kraftformål gjennom utbygging av Alsåker kraftverk.

Ved siden av å behandle søknaden spesifikt, tillater NVH seg i det følgende å sette Småkraft AS sin søknad inn i en helhetsvurdering, som er i samsvar med den senere tids politiske føringer for vannbehandling.

Bakgrunn

Småkraft AS har søkt NVE om løyve til bygging av Alsåker kraftverk i Alsåkerelvi i Ullensvang herad, Hordaland fylke, med en produksjonsevne på 20.1 GWh i et midlere år. Kraftverket vil nytte et fall på 216 m mellom kote 222 og kote 6 i Alsåkerelvi. Det blir et trykkrør på ca. 1 km i fra magasindam like oppstrøms Geitebrui og ned til Hardangerfjorden. Trykkrøret blir liggende i dagen omtrent halvparten av strekningen. Inntaksdammen blir i betong bygd 5m høy og 30m lang. Tverrbekken litt lengre syd blir overført til Alsåkerelvi med trykkrør og sperredam. Det er ikke planlagt minstevannføring.

Verneverdier

Alsåkerelvi er et vassdrag som har vært sterkt ønsket innenfor supplering av verneplan for vassdrag. Vassdraget har nedbørsfelt fra kote 1371 ved Jåstادنuten nord på Følgefonna halvøya og drenerer mot nordøst til Ytre Alsåker i Hardangerfjorden. Øvre del er preget av fjellheier mens nedre del er skogbevakst, mest furu, med rike innslag av løvskog.

Elva renner hovedsakelig i kraftige stryk med stedvise markante erosjonsrenner og fossefall med fossesprøytoner og viser stor dynamisk kontrast. Den korte avstanden mellom fjord og høyfjell gir store variasjoner i landskapet som oppleves med stor visuell inntrykksstyrke.

Området er urørt, med unntak av en skogsvei nord for elva i det nederste området, som ikke er i berøring med vassdraget. Vassdraget representerer således et inngrepsfritt område som er registrert i sone 1 (3-5 km fra inngrep). Inngrepsfrie områder er redusert i et dramatisk tempo i Norge, og Alsåkerelvi er verneverdig som et vassdrag innefor begrepet inngrepsfritt areal.

Alsåkerelvi er et referansevassdrag på den nordlige del av Folgefønhalvøya, innenfor status Kystvassdrag, som ennå ikke har noe vern.

Samfunnsfordeler

Kraftproduksjonen har økonomiske gevinster for fallrettighetshaver (4 grunneiere), avhengig av hvilke avtaler som er framforhandlet. For Ullensvang kommune er det helt marginale inntekter og for den nasjonale kraftoppdekningen har den ingen betydning.

Problemstillinger. Spesifikke og generelle

NVE har kartlagt et nasjonalt ressursgrunnlag på 25 TWh for kraftverk opp til 10 MW. NVE antar at 5 TWh kan utnyttes i løpet av 10 år. Med den store pågang for bygging av slike kraftverk, og den forenklete saksbehandlingen, blir disse landskapsforandringene og bortfallet av vassdragsnatur, utført i et tempo som medfører den største landskapsforandringen i Norge i historisk tid. Hordaland er et av de fylkene som blir hardest rammet av et slikt bortfall nettopp på grunn av fylkets rike vassdragsnatur.

Den totale summen av vannkraftutbygging i Hordaland inkludert småkraftutbygging er av et slikt omfang at det representerer en trussel mot det biologiske mangfoldet og det styrende prinsipp om bærekraftig utvikling.

Hele 93 % av Alsåkerelvi ligger mer enn 1 km i fra inngrep. Uberørte arealer er spesielt verdifulle objekter innenfor det nasjonale landskap. Presset på naturressursene har vært voldsomt de siste hundre årene. En indikator på det er bl. a. at villmarkspregede områder er redusert i tidsrommet 1900 til 1998 i fra 48 % til 11,7 % av Norges landareal (INON statistikk). Bortfallet av areal innenfor alle soner utgjorde i løpet av 5 års perioden 1998-2003 638 km². (INON)

En annen samfunnsutfordring ved bortfall av vassdragsnatur er konsekvensen for det næringsbaserte reiseliv. Turisttilstrømmingen til Vestlandet og Hordaland er nær opp til 100 prosent knyttet til naturopplevelser, og øket i perioden januar – april 2005 bare i Hordaland, med 34 000 flere overnattinger enn samme periode i fjor. De norske fjorder med fjell og fosser er grunnlaget for denne næring

Reiseliv er et satsningsområde for regjeringen, fylkeskommunen og mange av kommunene. Ivaretagelse av naturarven med de vestnorske vassdragene er en forutsetning for en positiv utvikling innenfor dette segmentet.

Politiske føringer

De problemstillinger som er anført i forrige avsnitt er av en så alvorlig og omfattende karakter, at varierende regjeringer og storting, har tatt flere initiativ for å tilpasse virkemiddelbruken til dagens utfordringer, slik at man bygger forvaltningsvirksomheten på prinsippet om bærekraftig utvikling.

Det innebærer at EUs rammedirektiv for vann skal gjennomføres i år 2006. Direktivet innebærer at alle belastninger for vann skal sees i sammenheng og at hele vassdraget vurderes under ett. Direktivet skal oppnå en overordnet, helhetlig forvaltning med formål å bevare, beskytte og forbedre tilstanden i vannforekomstene.

For å feste et overordnet grep som skal forhindre en bit-for-bit utbygging av norsk natur er Naturmangfoldloven (NOU 2004:28), som har vært ute på høring i sommer, utarbeidet. Lovens formål er å sikre ved vern og bærekraftig bruk av naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske prosesser tas vare på for fremtiden. Den ferdige lovteksten vil være grunnlaget for de neste 30 års ressursbruk og således den kommende generasjons virkemiddel for sin rett til å styre egen utvikling.

Den nye regjeringen har i sin samarbeidserklæring innsett behovet for å vurdere småkraftutbyggingen ut ifra en helhet, som legger vekt på de totale konsekvenser, og ønsker derfor at det utarbeides fylkesvise planer for denne virksomheten, slik at naturmangfoldet ikke går tapt.

Disse referanser innebærer alle et føre - var – prinsipp som skal ligge til grunn for norsk miljøvernpolitikk.

Konklusjon

Alsåkerelvi har verneverdier som forutsetter at søknaden om konsesjon i fra Småkraft AS blir avslått.

På bakgrunn av de merknader som er redegjort for i dette brev, ønsker vi sekundært at søknaden i fra Småkraft AS blir å utsette, til Fylkesvise planer for småkraftverk er ferdig utarbeid, og at et nytt moderne lovverk, som fanger opp dagens problemstillinger for ressursutnyttelse, er på plass. Konferer Vanndirektivet og Naturmangfoldloven.

NVH er klar over, at pr definisjon er ikke omsøkte utbygging innenfor kategorien småkraftverk (opp til 10 MW), men ønsker likevel at NVE skal vurdere de samfunnsmessige virkninger, basert på de referanser som dette brev merknader kunngjør.

Med vennlig hilsen
NATURVERNFORBUNDET HORDALAND

John Martin Jacobsen
Daglig leder

Kopi: Miljøvernminister Helen Bjørnøy
Miljøverndepartementet
Direktoratet for naturforvaltning
Fylkesmannen i Hordaland, Miljøvernavdelingen
Hordaland fylkeskommune